

УДК 130.123.4

ДУХОВНА БЕЗПЕКА ОСОБИСТОСТІ В ЕПОХУ «ПОСТ-»: ЇЇ КОРДОНИ І ВОРОГИ

Ю. І. Сватко

У статті презентовано онтологію сучасного ліберального Світу Людини. Перша частина статті присвячена його одинадцяти топосам як маркерам ідеології людинобожжя; друга вирізняє його одинадцять глобальних криз як маркери епохи «пост-»; третя визначає смислові кордони духовної безпеки особистості. В епілозі зафіксовано міжнародний порядок денний щодо освіти і базові компетентності оновленого Світу Людини на тлі їхніх безпечних для людської особистості аналогів.

Ключові слова: Світ Людини, топоси, цінності, інтереси, кризи, світовий порядок, глобалізація; Абсолютна Особа, людська особистість, Боголюдство, людинобожжя; ліберальний, світський, релігійний; трансгуманізм, права людини, мир, демократія, мораль, наука, статистика, історія, культура, комунікація; ідентичність, мігрант-анонім, персонажність, приватність, публічність, обиватель, креатив, ринок, конвенція, успіх, щастя, мода, кар'єра, «зірка», корупція; смисл, самосвідомість, знання, духовність, дух, душа, розум, віра, надія, любов, свобода; безпека, гріх, синівство, сирітство; освіта, компетентність.

ПРЕАМБУЛА

... Хоть убей, следа не видно;
Сбились мы. Что делать нам!
А. С. Пушкин. Бесы [17, с. 167]

Часи диких, але блаженно-довірливих 90-х чи ситих «нульових», коли європейська еліта напружено чекала на прихід справжнього, некалендарного, «нового віку» й навипередки потішала купку стурбованих консультантів-професіоналів хворобливо-оптимістичними мріями і гаслами або підозріло веселими картинками «євромайбутнього», – так ось, ті часи, здається, минули.

Ні, звісно, й досі вистачає інтелектуальних шулерів, які патетично чи з острахом, внутрішньо глузливо чи, навпаки, з ніжним придихом, проте ззовні однаково переконливо продовжують транслювати

простакам-обивателям ціннісний спадок попередньої доби. Прометей вогонь, що на очах перетворився спочатку на ідеологічний інструмент – «віруси для програми “людина”» [45, р. 66], а там і взагалі на аксіологічний мотлох¹. Аж ось щодо нього ми живемо в епоху «пост-». Придивімося до цієї «ситуації часу» (К. Ясперс) уважніше з огляду на тему статті.

Частина I.

ДУХОВНА СИТУАЦІЯ ЧАСУ НАПЕРЕДОДНІ ЕПОХИ «ПОСТ-», АБО ЯК УСЕ ПОЧИНАЛОСЯ

...Людство видаватиметься не тисячею квітучих пагонів на стількох-таки різноманітних рослинах, а довгим ланцюгом фургонів на одному шляху... переважна більшість фургонів помалу рухатиметься до міста, і майже всі вони кінець кінцем туди потраплять.

Фр. Фукуяма. Кінець історії [36, с. 504–505].

Отже, ми опинилися зараз у кінцевій точці цього історичного детективу. Тут символи знецінених цінностей минулого століття – різнобарвні фукуямівські фургони [36, с. 504], принаймні, деякі з цих утішних транспортних засобів глобалізованого людства, – врешті-решт «доїхали до міста» [36, с. 505]. Вочевидь, аби зафіксувати медійну картинку, «як усе виглядає насправді».

Їхали вони через увесь ХХ вік (назвемо цей час Світом Людини²) і мали на своїх бортах такі гасла, – як на мій смак, не менше одинадцять:

- 1) автономна³ *resp.* ліберальна, отже, кінцева, отже, цілком умовна⁴ **ЛЮДСЬКА ОСОБИСТІСТЬ** – центр і внутрішні кордони сучасного Світу Людини, підстава для реалізації (= імплементації) принципу **ГУМАНІЗМУ**;
- 2) **ПРАВА ЛЮДИНИ** й **ОСНОВНІ СВОБОДИ** – його раціоналізовані зовнішні кордони, підстава для реалізації принципу **ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА**;
- 3) **ОСОБИСТІЙ ЖИТТЄВИЙ СВІТ** – критерій значущості світових «фактів», підстава для реалізації принципу **особистої ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ**;
- 4) власний **ЖИТТЄВИЙ ДОСВІД** – засадничий для Світу Людини принцип оцінки [16, с. 7], підстава для реалізації принципу **ПРИВАТНОСТІ**;

- 5) **НАУКОВО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ЗНАННЯ** – спосіб розумно-функціонального осягання Світу Людини, підстава для реалізації принципу **науковості**;
- 6) **РОЗСУДКОВА МОРАЛЬ І ТЕХНІЗОВАНИЙ ПРОФЕСІОНАЛІЗМ** – спосіб розумно-інструментального керування ним, підстава для реалізації принципу **ЛІБЕРАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ (= УПРАВЛІННЯ)**;
- 7) **ПРОЗОРА СТАТИСТИКА** і зрозумілі **КОНВЕНЦІЇ СЬОГОДЕННЯ** – спосіб його верифікації, підстава для реалізації принципу **КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ**;
- 8) **СОЦІАЛЬНА ІСТОРІЯ** – по-справжньому людський світ *усвідомлених* речей і подій, підстава для реалізації принципу історизму;
- 9) **КУЛЬТУРА** – увиразнена міфологія Світу Людини, де людська особистість «завжди вдома», підстава для реалізації принципу (полі)**КУЛЬТУРАЛІЗМУ**;
- 10) **КУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ** – зразковий для нього спосіб буття як міжособистісного спілкування, підстава для реалізації принципу **КОМУНІКАТИВНОСТІ**;
- 11) **КУЛЬТУРА МИРУ** – його цільова причина (*causa finalis*), підстава для реалізації принципу **ГЛОБАЛІЗАЦІЇ** [27, с. 235-238].

Якщо придивитись до символізованої в цих гаслах-топосах «картини світу», впадає в око очевидне. Перед нами – зафіксована ще в Ніцшевому зойку «Бог мертвий!» ідеологія **ЛЮДИНОБОЖЖЯ** як нерівноцінна онтологічна підміна історично утвердженого християнським Середньовіччям **БОГОЛЮДСТВА** [33, с. 25]. Інакше кажучи, Світ Людини прагне ствердити відносно *resp.* людську особистість у позиції Абсолюту. Але що означає така підміна для самого того світу з його цілком специфічної топікою?

Частина II.

НА ПОЧАТКУ ЕПОХИ «ПОСТ-», АБО КУДИ МИ ПРИЇХАЛИ

«Європа увійшла до нової ери... повної світськості або... радикального матеріалізму... Людина стала альфою й омегою свого існування, і трансценденції минулого, як-от Космос і Бог... Батьківщина й Революція, багатьом видаються позірними, догматичними й мертвими. Дехто... продовжує вірити, проте їх усе менше... а для

всіх інших за смертю не стоїть ані причини, ані смислу, ані загробного світу».

*Л. Феррі*⁵ Вчитися жити: філософський трактат для потреб молодих поколінь [42, р. 27].

Точність відповідей зазвичай передбачає точність питань.

Сформулюймо ж 11 правильних питань до раніше наведених «загальних місць» (= топосів) ліберального Світу Людини, аби прояснити ситуацію по суті:

1. Чи спроможна будь-яка (чи всі разом!) скінченна й відносна людська особистість достеменно й остаточно *самовизначитися* по суті? Ні, не спроможна з огляду на принципову власну відносність і скінченність.
2. Чи містить сама по собі сума прав людини як прав *будь-якої* людської особистості достеменно й остаточно відповідь на питання «Що таке людина?»? Ні, не містить, бо сума вже *логічно* потребує наявності цілого, яке тут насправді є цілком невідомим.
3. Чи спроможна людська особистість сама по собі достеменно й остаточно, раз і назавжди осягнути й визначити весь *свій* життєвий світ у цілому? Ні, не спроможна, бо остаточно не знає себе і власних кордонів.
4. Чи здатна людська особистість самостійно й остаточно привласнити світ як *свій*? Ні, не здатна з огляду на попереднє міркування.
5. Чи здатна людська особистість самостійно здобувати / виробляти незалежне від своїх окремих, відносних світоглядів неспростовне знання? Ні, не здатна: будь-яке часткове знання, звісно, передбачає наявність незалежного від нього знаттєвого цілого, проте не тотожне з ним.
6. Чи можливе в сучасному Світі Людини безпомилкове управління (= менеджмент) як гармонійний синтез строгого професіоналізму і сформульованих «із точки зору вічності» моральних приписів? Ні, не можливе через історично-мінливий характер професійних навичок і культурний плюралізм власне людського виміру моралі.
7. Чи можливі в сучасному Світі Людини достеменно й абсолютно однозначна статистика як «ідеологія повтору» й цілком несуперечні конвенції сьогодення? Ні, не можливі, оскільки за умов демократичного плюралізму думок, отже,

розподіленого ринку споживачів, і перша, і другі мають замовну, ринково-продажну природу.

8. Чи можливе в сучасному Світі Людини достеменне й інваріантне розуміння історії? Ні, не можливе, оскільки за умов демократичного плюралізму думок історія як процес становлення самоусвідомлюваного буття передбачає конкурентну множинність варіантів такого усвідомлення, отже, постійне анархічне переписування самої історії.
9. Чи можлива в сучасному Світі Людини, або світі культури, масова «висока культура» як достеменна й відповідна природі людини домірність цієї-таки людини собі та власному світові? Ні, не можлива через принципово неостаточне знання відносною людською особистістю себе (див. пункт 1), отже, справжніх кордонів власного світу.
10. Чи можлива в сучасному Світі Людини як світі комунікації достеменна й остаточно домірність людини – людині, отже, справжнє й абсолютне взаєморозуміння? Ні, не можливі через принципову невизначеність (= *недоідентифікованість*) людської особистості (див. пункт 1).
11. Чи можливі в сучасному Світі Людини як світі культурної комунікації достеменна й остаточно довіра між людьми, абсолютна розуміння й вічний мир? Ні, не можливі з огляду на пункт 10.

Ці 11 «ні!» унаочнюють для нас важливий попередній висновок.

Сучасний світовий порядок – прямиий результат заколоту проти Божого світу *всиновленого* людства на користь суто людського світу глобального *сирітства*. То є зміна абсолютно-особистісної міри цінностей, оцінок і перспектив на відносну, людську, мірку, коли небесне й вічне наче *забувається* його земним відгомоном, поцейбіччям, заради *тутешніх*, корисних цінностей – **ІНТЕРЕСІВ**. Вони спроможні лише пародіювати ті, абсолютні, цінності, але зі знаком «-». Така «забудькуватість» обертається грандіозною онтологічною катастрофою.

Дійсно, якщо Абсолютна Особа, християнський Бог, є абсолютна вільнота бути собою у власній справжності, то її *інобуття*, людська особа, має, відповідно, цілком несамостійний, відносний характер. Це інобуття онтологічно «скорочує» саме Буття, звужує його до людської ідеї Абсолюту, власне – ГУМАНІЗУЄ [10, с. 491; 33, с. 23] Проте Буття

будь-коли здатне притягнути інобуття до **СУДУ** за самозванство, коли з'ясується: нинішній, сурогатний абсолют – **НЕСПРАВЖНИЙ**. І тоді...

І тоді – згадаймо: давні греки, наші перші вчителі в європейській школі мудрості, ведучи мову про «розгляд справи, суд; вирок, засудження; рішучий вихід; суперечку», використовували тут одне цікаве слівце. Це слово $\kappa\rho\sigma\iota\omega$ [30, с. 4]. Тож наразі ми опиняємося перед лицем одинадцяти криз Світу Людини епохи «пост-», що здатні зруйнувати цей світ ущент.

В одному зі своїх спеціальних досліджень я окреслив маркірований тими кризами – і в цьому сенсі «оновлений» – Світ Людини, світ «одновимірного суспільства» [14, с. 324], «глобальної тісняви» [4, с. 15], «глобального села» [13, с. 20], «глобальної громадянської війни» [37, с. 143], глобального ж «надзвичайного стану» [3, с. 7] чи навіть «концентраційного табору» [2, с. 211], нарешті, «нового гуманізму» [5, с. 151], у такий спосіб [20]:

1. **КРИЗА ІДЕНТИЧНОСТІ**, отже – «стадність» ліберальної людської особистості як принципово невизначеного цілого: вона формує глобалізований світ як нейтрально-семіотичний простір мігрантів-анонімів на чолі з їхніми поводириями-«номадами» (Ж. Атталі).
2. **КРИЗА ОРГАНІЧНОСТІ**, отже – редукованість прав механістичної людини-кіборга до тимчасових, беззмістовно-функціональних конвенцій: вона формує світський світ ігрової безвідповідальності за власні *кінцеві* цілі.
3. **КРИЗА СУЧАСНОСТІ**, отже – відмова від трансцендентного *resp.* абсолютного виміру життя як його справжньої причини і мети, об'єктивованих «вічно-теперішньою присутністю» Божества: вона формує проектно-пошуковий віртуальний світ стандартизованого майбуття як потенційно-безкінечного *resp.* безглуздо-безцільного розвитку.
4. **КРИЗА ПРИВАТНОСТІ**, отже – тривіалізація особистого досвіду через демократичне (= некритичне) розширення кордонів *громадянського суспільства* за межі професіоналізму і безтямний горизонтально-мережевий «екстрим» його *креативного класу* (= «КРЕАТИВІВ»): вона формує ринково-майданний, антидержавний за своєю природою світ «*публічної приватності*» обивателів.
5. **КРИЗА ЦІЛІСНОСТІ**, отже – панування «розсіяного» (Хайє [9]) міжпредметного знання, що обумовлене потребами

фрагментованого «за інтересами» суспільства споживачів, інакше – *ринку*, а також наявними обставинами поцейбіччя: вона формує прикладний світ *корисного* та *етично дозволеного* зневіреном в абсолютних цінностях суспільством.

6. **КРИЗА ВІРИ**, отже – «етика мінімальної згоди» поза абсолютних цінностей і мір: вона формує зручний, умовно-конвенційно обґрунтований (= легітимізований) світ відносних *resp.* корисних цінностей «щодо себе» [6, с. 418], інакше – *інтересів* [26, с. 19], і професійно-функціонального менеджменту.
7. **КРИЗА ПРАВДИ**, отже – статистично спроектована дійсність гнучких («мігрантних» – див. **пункт 1**) конвенцій: вона формує самоврядний / самовільний світ мультимірних *resp.* цільово орієнтованих й аксіологічно рівноправних ринкових послуг (= «сервісів»).
8. **КРИЗА СВОБОДИ**, отже – «корисна» (й у цьому сенсі «зручна»), проте цілком свавільна через власне фіктивне самоусвідомлення) історія онтологічно не ідентифікованих «невідомців»: вона формує анархічно-ентропійний світ заблудлих в онтологічному сирітстві обивателів.
9. **КРИЗА ШАСТЯ**⁶, отже – наскрізь умовна, статистично «розподілена» демократична дійсність, увиразнена *resp.* міфологізована в культурі баз даних, форматів, рейтингів, моди⁷, кар'єр⁸ і «зірок»⁹ [33, с. 23]: вона формує інтернаціональний (= некритичний) і сервільно-продажний *resp.* нав'язливо-послужливий світ поп-культурного успіху¹⁰.
10. **КРИЗА РОЗУМІННЯ**, отже – плюралістично-продажна (= «корисна»), підцензурна конкурентному *resp.* рейтингово-протокольному розподілу права на мовлення *свобода слова* як інструмент глобального стереотипного проектного діалогу щодо майбутнього: вона формує технологічний світ інтенсивно-прискореної, обивательськи-тривіалізованої, форматно-етикетної й цілком корупційної¹¹ комунікації¹².
11. **КРИЗА ДОВІРИ**, отже – кінець попередньої моделі миру *resp.* «холодної війни», де «не всім усе подобається, але всі все»¹³ розуміють»: вона формує постконфліктний, проте суто боротьбістський¹⁴ світ глобальної брані за принципово невідоме майбутнє, коли «ніхто нічого не розуміє – й ніхто достеменно не знає, що йому подобається».

Всі щойно перераховані кризи, що пов'язані між собою не строго логічно, а саме життєво *resp.* риторично, є прямим наслідком нинішнього західного людинобожжя – антихристиянського по суті спадку відступницьких віків ренесансно-просвітницьких гуманістичних студій. Та лише у XXI ст. таке, від початку суто європейське, «розчаклування» священного, тобто останніх, або трансцендентних, засад життя остаточно зрікається езопової мови, щоб на всі груди заявити про ліберальний¹⁵ «кінець останніх утопій» і «радикальне одчарування» поцейбіччя, коли «священне втілилось у самому людстві» [35].

Віднині людська особистість прагне абсолютизуватися в осерді світу як його центр, межа, міра й мета — *конвенційно* визначений *resp.* умовний центр, очікувана, проте об'єктивно не покладена межа і заявлена, але відносна міра й мета¹⁶. Так Світ Людини переорієнтується з дитячої мрії «вбити Бога» [20, с. 3] на прагнення ЛЮДИНОБОЖЖЯ в реальних актах ліберального «самобуду» [23, с. 35] на підставі уваги й поваги до *будь-якої* людської особистості взагалі¹⁷, – й показово, що Лісабонська угода (2009) [41], яка підмінила так і не узгоджену Конституцію ЄС, не містить жодних посилань на абсолютні засади життя.

[Наголосімо: ЛЮДИНОБОЖЖЯ як абсолютизовано-людський вимір світу радикально відрізняє проект «Світ Людини» від проекту «Божий світ» на середньовічному латинському Заході з його ставкою на БОГОЛЮДСТВО, на справжню Абсолютну Особу. Звідси – стійка підозра, що апологізація людини «в позиції Абсолюту», як людинобога, робить нинішній, від початку власне європейський, проект по суті АНТИХРИСТІЯНСЬКИМ. Тож наш «новий світ» живе за парадоксальною формулою глави спільної комісії з європейських справ іспанського парламенту Ани Паласіо: «Все для людей, проте без людей» [40].]

Ось на цьому онтологічному тлі, в цих смислових кордонах тільки й має нині розгортатися будь-яка серйозна розмова про **ДУХОВНУ БЕЗПЕКУ ОСОБИСТОСТІ**. Натомість що ж відкривається тут зацікавленому досліднику?

Частина III.

**ДУХОВНІСТЬ, ОСОБИСТІСТЬ, БЕЗПЕКА:
НЕОБХІДНІ ВИЗНАЧЕННЯ І ПОЯСНЕННЯ**

Я кажу: ходіть за духом – і не вчинятимете хтивості плоті, бо плоть бажає противного духові, а дух – противного плоті, й супротивні вони один одному, тож ви не те чините, чого хочете [Гал. 5, 16–17].

Згадуючи у своїх «Співбесідах єгипетських подвижників» ці слова Св. Ап. Павла, преподобний Іоанн Римлянин на прізвисько Кассіан відразу уточнює, що саме мав на увазі уславлений світоч християнства.

Св. Отець пропонує сприймати тут слово плоть «не з огляду на людину як [власне] людську істоту (*hominis substantiam*), а в сенсі плотської волі, або злих похотей». Водночас дух, на його думку, означає не якусь певну істоту (*aliquam rem substantialem*), а «благі й духовні потяги душі» [44, р. 596]. Між тими й іншими стоїть вільна людська воля. Вона й обирає, за ким іти людині.

На перше око, у славні для Церкви IV–V ст. по Р. Х., коли ченцював авва Іоанн, плотська воля, зла хіть чи, навпаки, добрість серця й духовні потяги душі маркірували значно актуальніші теми й життєві навігації, ніж у трансгуманістичному світі сучасної європейської поп-культури. Втім, насправді у грандіозній борні Добра і зла нічого не змінилося – людині вкотре доводиться визначатися, обирати правильний бік у героїчному бажанні віч-на-віч зустрітися з власною справжністю. Тож і нам варто почати з деяких важливих визначень і уточнень, аби «переозвучити» старе добре знання для нового віку.

Найперше – вкотре – зазначу: для людини християнської культури поняття «духовність» не повинно викликати ускладнень. Тут ми маємо справу з образом Духа Святого, який починає на всиновленій Богом людській особистості. Тож **ДУХОВНІСТЬ**, узятя в її абсолютному вимірі, безумовно, є **ОСЯЯННЯ ДУХОМ СВ.** [24, с. 174].

З іншого боку, сама категорія «дух» (д.-гр. πνεῦμα) важко дається сучасному «критичному розуму». Очевидно одне: у сфері духу ми найперше зустрічаємося зі *смыслом*. Втім, придивившись уважніше, можна констатувати: *смысл* цей особливий. На відміну від абстрактного *смыслу*, такого собі « $2 * 2 = 4$ », що йому принципово байдуже, ким, як і коли його буде осмислено¹⁸, у даному випадку ми маємо справу зі *смыслом усвідомленим*, *смыслом*, що *мислиться* (для початку – хоч би й

ним самим). Ця сфера (само)усвідомленого смислу від античних часів називається **САМОСВІДОМІСТЮ**, або, як казали в добрі старі Середні віки, **ІНТЕЛІГЕНЦІЮ**.

Взагалі у сфері самосвідомості-інтелігенції легко вирізнити:

1) смисл, що *знає* сам себе, інакше – **РОЗУМ**;

2) смисл, що діє відповідно до цього, розумного, знання, інакше – **ВОЛЮ**;

3) смисл, що є одночасно причиною й наслідком власних розумних дій, тож почуває себе *собою* у власних кордонах, інакше – **ПОЧУТТЯМ**¹⁹.

Так перед нами відкриваються аспектизовані моменти самосвідомості як такої [32, с. 28-29]. З огляду на загальнорозумну природу свідомості їх можна інтерпретувати відповідно як *теоретичний, практичний та естетичний розум*²⁰.

Теоретичний розум позначає сферу **ПІЗНАННЯ**. Тут розбудовується **НАУКА**. Взята в аспекті її власне особистісного втілення, вона потребує особливого типу інтелектуала, а саме **НАУКОВЦЯ**, – з подальшими необхідними уточненнями відповідно до розподілу наук на власне смислових засадах²¹.

Зі свого боку, практичний розум – то царина **ВОЛІ**. Тут мешкає **МОРАЛЬ**. Розглянута в аспекті її власне особистісного втілення, вона потребує інтелектуалів-**ДІЯЧІВ**, або **МОРАЛІСТІВ**, – з подальшим подрібненням з огляду на конкретні види розумної діяльності, отже, й набутого **ДОСВІДУ**.

Нарешті, в межах естетичного розуму облаштовується сфера **МИСТЕЦТВА**. Там владарює інтелектуальна постать **АРТИСТА-МАЙСТРА**, того, хто реально *знає і вміє*, – з подальшим вирізненням окремих митецьких сфер і втілених у них художніх форм.

І ось, спеціально приглядаючись до сфери практичного розуму, волі, ми бачимо вельми цікаву подробицю.

Тут розум діє, чинить, учиняє – й тим повсякчас виявляє себе, буквально *народжується* в цих своїх постійних самовивахах, обертається реальною живою істотою, власне – *живе*. Тож **ЖИТТЯ** є справжнім самопокладанням розуму.

Чим більше розумності, тим більше життя, й чим менше виявляє себе розум, тим менше життєвості відкривається світу. І так аж до того, що зветься неживою природою, коли все знання речі є зовнішнім їй, тож потрібен хтось інший, «розумніший» (хоч би й ми!), щоб, скажімо, назвати камінь каменем, а його вагу – вагою. Якщо життя тепер

спробувати зрозуміти *в принципі*, саме як **ПРИНЦИП ЖИТТЄВОСТІ** взагалі, що оживотворює геть усе в цьому світі, ми натрапимо на те, що греки називали $\chi\upsilon\xi\downarrow$, або **ДУША**. Коли ж душа *воліє* власних розумних засад, тобто просто-таки живе розумом, вона обертається **ДУХОМ**.

Бува, нарешті, постане питання про те – інше (= інобуттєве) щодо самого духу – «обійстя» досягнутої самобутності й новизни, яке приймає, *втілює*²², буквально несе на собі самосвідомість-інтелігенцію як нарівно самобутній і принципово новий **ФАКТ**, нам доведеться позначити таку *фактично усталену* (= втілену) самосвідомість категорією «**ОСОБИСТІТЬ**». Тут дух набуває особистісного виміру, стає справжньою особою, в абсолютному вимірі – Духом Святим. Вічним «боржником» [8, с. 657 (XIV, 524)], причетником його благодінь є відносна *подоба* Духа Святого – людський дух.

У підсумку відкрите в розумі – абстрактне саме по собі – **ЗНАННЯ** у світлі такої духовної особистості перетворюється на факт особистої **ВІРИ**²³. З іншого боку, вибудовані її розумною волею – так-таки цілком абстрактні самі по собі – моральні **НОРМИ ПОВЕДІНКИ** тут обертаються фактом особистої **НАДІЇ**²⁴. Нарешті, впорядковані її розумним почуттям **ЧЕСНОТИ** в особистісному вимірі реально стверджуються як факт особистої **ЛЮБОВІ** [25, с. 13-14]²⁵.

Так віра, надія і любов виявляються необхідними моментами загальної онтології особистості. В її межах, як ми щойно побачили, смисл знеособлений перетворюється на *особистісно* визначений смисл. Це і є **ЦІННІСТЬ** – і саме цінності постають духовними кордонами / координатами особистості.

Взагалі проблема кордонів прямо пов'язана з проблемою *безпеки*.

БЕЗПЕКА – це і є цілісність власних, передусім смислових, а для особистості – саме особистісно-смислових (= ціннісних) кордонів. Така цілісність береться тут на тлі свого безкінечного становлення, отже, кількісного подрібнення самого цілого, у даному випадку – особистості. Втім – без якісного порушення (= перетинання) ним, цілим, власних кордонів, де ціле завжди є цілим саме *по суті*, або категоріально. Як відомо, в математиці згаданий *синтез* цілого й частки, де вони «абсолютно еквівалентні одне одному», зветься **БЕЗКІНЕЧНІСТЮ** [11, с. 522]. Що ж до особистості, то цією безкінечністю – в її граничному вимірі – виступає Абсолютна Особа.

Тож ситуація поступово прояснюється.

ДУХОВНА БЕЗПЕКА людини – там, де вона горнеться духом до Духа Святого, очищується його благодаттю, чи (згадаймо старе грецьке

слівце, – $\square\mu\omega\omega$, ‘чистий’, ‘святий’), *освячується* Ним аж до повного *обоження*. Та якщо людина відвертається від Духа й обертається до себе, до власної тварності *resp.* розпорошеності, вона, мовою аскетичної традиції, «розладнується», саме *я к і с н о* порушує власні духовні кордони, унебезпечує їх, іде в духовний розпил. І таке не кількісне, а якісне порушення духовних кордонів особистості, її духовної безпеки у святоотецькій традиції називається **ГРІХОМ**.

Наші душі у гріху можна порівняти з **НЕМІЧНИМ** з Іоаннкової Євангелії²⁶: причина хвороби душі, що порушує її цілісність, отже, безпеку, – гріх, а цілення – Христос. Але щоб побачити хворобу, потрібно просвітитися знанням Божим. Інакше кажучи, душі потрібна **ДУХОВНА ОСВІТА** – і вона постає тут у своєму справжньому значенні, як самоідентифікація через знання. Натомість то є знання не себе у своїх пристрастях, стражданнях чи плотських радощах, а себе – справжнього, причетного до власної межі, Духа Святого, на Якого, ми, можливо, нині не надто схожі, але без Якого нема ані нас, ані схожості, ані цього «нині». Себе – по суті, себе – у своєму вічному вимірі.

У світлі такої освіти й відкриваються людині дві головні правди про неї: 1) правда духовного **СИНІВСТВА** і 2) правда духовного **СИРІТСТВА**, а через них – її безсмертно-смертна природа. Проте правда, звісно, одна, бо нема сирітства без попереднього синівства, але не навпаки: всі діти народжені своїми батьками, а духовний батько «душі-християнки» (*Бл. Августин*) – Христос.

Варто лише зректися свого духовного синівства, обернутися до купи переплутаних і випадкових у своїй сліпій тварності подробиць власне людського життя – і ми завдяки *Бл. Августину* [1, с. 388-389^(15 XXIII, 43)] нараз бачимо дивовижну картину, коли завдяки їм у земному поцейбіччі:

- 1) або беруть гору почуття, чи володарює інтелект, чи всім заправляє воля;
- 2) кожен із цих трьох «інтелігентних» моментів особистості є обмежено-недосконалим: нетривка чуттєвість, зневірений інтелект, зла воля;
- 3) їхня сила проявляється по-різному в різних людей.

Тут розум, що не знає, що таке істина і знання й не має їх у собі, отже – не знає сам себе, може, відтак, зустрітися з ними і з самим собою лише *випадково*. Тоді він непевно знає, але не вірить у те, що знає, або, навпаки, вірить, проте ніяк не впевнений у предметі власної віри. Його

доля – безпредметний діалог, критика задля критики, хисткі домовленості, вічний сумнів і пошук.

З іншого боку, згадана в Бл. Августина «зла воля» живиться лише «тимчасовою мораллю» в сенсі Декарта [7, с. 263–265]. Вона не прагне абсолютних цінностей і не сподівається на них, тож шукає цінностей відносних, або корисних, – і вони постають як **ІНТЕРЕСИ**.

Нарешті, «нетривке» почуття любить не справжність власних справ, які забезпечили б особистості повноту буття, блаженство, або інакше – **ЩАСТЯ**, а лише той результативний збіг життєвих цілей із панівним *resp.* усередненим форматом життя, що його я вже визначив як **УСПІХ**. І тоді любов до ближнього обертається любов'ю до того, хто сирітськи вважає себе господарем світу – до себе самого поза будь-яке точне розуміння власної самості. Так християнський світ любові перетворюється на ліберальний світ суцільного суспільно-особистісного **ЕГОЇЗМУ**. Він-то й провокує катастрофу – можливе самозруйнування Світу Людини внаслідок випадкової реалізації ним власної «цільової причини»: самоздійснення людини як *hominī liberale* в її онтологічному сирітстві, або фактичне відпадиння в не-буття [20, с. 4].

ЕПЛОГ

– Але я хочу зрозуміти, що є насправді, що залишиться, коли розвіються чари?

– Коли розвіються чари, нічого не залишиться, – відповів король.

Дж. Фаулз. Волхв [34, с. 590].

Попередні міркування дозволяють із легкістю визначити набір з одинадцяти «компетентностей вищого рівня» (за числом згаданих у частині II криз). То є компетентності, необхідні упродовж життя для начебто безпечного і стабільного існування в оновленому Світі Людини на початку XXI ст., проте відкрито / потаєно ворожі людині як образу й подібі Божій.

Ідеться про «знання щодо використання самого знання» [30, с. 6]²⁷, або прикладні «мистецтва» 1) *міграції* – як глобального переміщення-«мобільності»; 2) *персонажності* – як механістичного «іміджевого» пристосовництва й безвідповідальності; 3) соціальної *пошукості та проєктування* – як функціональної віртуалізації «світу майбутнього» в його завжди нових *resp.* юних образах «вічної молодості»; 4) *публічної приватності* – як тривіалізації особистого досвіду та ігрової креативності обивателів, власників індивідуальних

засобів (ІТ-)виробництва інформації; 5) *ринково-мережевої міжпредметної взаємодії* – як засобу пошуку, виробництва і продажу корисного *resp.* фрагментарного знання; 6) *невіри* – як підстави для морально-етичного мінімалізму і конвенціоналізму відносних цінностей-інтересів; 7) *статистично обґрунтованого конвенціоналізму* – як імітації дійсності у вигляді символічної «дійсності послуг», або послужливої брехні; 8) *анархічної самоврядності (= самовільності)* – як способу довільного «переписування» історичного буття за умов «ентропії особистісності»; 9) *успішності* – як кар'єрного зростання заради щастя позитивного поп-культурного «форматування» і «позиціонування» особистості щодо модних трендів; 10) *корупційного діалогу* – як форматно-етикетного демократично-плюралістичного підмурку корисної (зручно-тривіальної) свободи слова; 11) *недовіри* – як підстави для боротьби за принципово невідоме «майбутнє стосунків», де сильний має право на все, а слабкий – ані на що.

Цікаво, що цей набір компетентностей чітко корелює із сучасним міжнародним порядком денним щодо освіти у Світі Людини. Адже той саме й прагне гарантувати 1) універсальність-2) неперервний, 3) ліберально-4) атеїстичний, 5) рівноправно-6) демократичний, 7) багатфункціональний характер сучасної освіти, а також її 8) гуманістичну, 9) полікультурну, 10) громадянську, 11) життєву й 12) професійну 13) спрямованість, що забезпечує 14) виховання в душі 15) культури миру [19, с. 9].

У стратегічному сенсі цей міжнародний «план дій щодо освіти» орієнтовано на об'єднання базової освіти і «другої грамотності» (*Ф. Майор*) як «науки жити разом» [30, с. 4]. При цьому він сором'язливо ховає «за дужки» ту, щойно змальовану мною, специфічну «картину світу», що прикликала його до життя. Тож залишається актуальним ключове питання: «Якщо це «план виживання», то заради чого нам взагалі виживати?».

Першою конструктивною відповіддю могла б бути спроба нагадати цьому «самовільному» світу про *поліваріантність* його ціннісної системи координат. Звідси – принципова можливість перебудови його освітньо-педагогічної парадигми [30]. З огляду на це для початку максимально відтінимо презентований вище список компетентностей шляхом урахування абсолютних цінностей, а не їхніх відносних – «інтереснісних» – сурогатів у Світі Людини. Здається, між цими двома полюсами й лежить сьогодні пошук збалансованих рішень

у сфері освітньої політики задля забезпечення духовної безпеки особистості в епоху «пост-».

Отже, йдеться про такі компетентнісні «зсуви» – без відмови від позитивних моментів іншої програми дій: 1) міграція ↔ самоідентифікація в єдиному особистісному *просторі* (батьківщина) – *часі* (рід); 2) світська персонажність ↔ субстанціалізація *resp.* утвердження на тлі абсолютно-особистісної Міри будь-якої особистісності взагалі як реалізація невід’ємного права особистості на справжність (= спасіння); 3) пошуковість і проектування ↔ відповідальне укорінення особистості в дійсності на тлі вічності як справжньої міри не лише астрономічного, але й особистісного часу; 4) публічна приватність обивателів ↔ цензове укорінення особистості в житті на тлі чеснот, освіти й фаху як підстави для набуття права голосу; 5) ринково-мережева міжпредметна взаємодія ↔ знаттєве укорінення особистості на тлі розподілу наук за сферами буття з огляду на абсолютно-онтологічний вимір світу і принципову єдність знання; 6) невіра ↔ догматичне укорінення у вірі як досвідній підставі знання на тлі причетності до абсолютно-особистісних цінностей; 7) статистично обґрунтований конвенціоналізм ↔ синівське укорінення особистості в любові як передумові будь-яких сервісів взагалі на тлі їхніх абсолютно-особистісних засад; 8) анархічна самоврядність ↔ укорінення особистості в історії як здійсненні надії на зустріч із власною справжністю (свободою) на тлі непорушності абсолютно-особистісних засад буття; 9) успішність ↔ благодатне укорінення особистості у щасті справжньої причетності до Абсолюту; 10) корупційний діалог ↔ комунікативне укорінення особистості в таїні абсолютно-особистісного спілкування на тлі відповідального (авторизованого) монологу; 11) недовіра ↔ онтологічна довіра до світу, який мирно тримається своїми позасвітовими засадами.

Це і є проект програма переходу від умовно-універсального світу ліберальної людської особистості до безумовного світу абсолютно-особистісних цінностей, отже, **ПОВЕРНЕННЯ ДО ІСТОРІЇ**. Чи не отримаємо ми на цьому шляху більше шансів для духовної безпеки і миру? Сьогодні, як і на початку Христової ери, нам залишається вірити, сподіватися й любити.

Посилання

¹ Тому ще 1996 р. у звітній доповіді «В пошуках всезагальних етичних норм» так званої «Ради щодо взаємодії» экс-президентів і прем’єр-міністрів під

- керівництвом Гельмута Шмідта йшлося лише про «мінімальну (sic! – Ю. С.) основоположну згоду щодо обов'язкових цінностей, невідмінних моральних норм і принципів» [43, § 13].
- ² Світ Людини як специфічна епохотвірна «картина світу» в його західному вимірі й облаштуванні перебуває в полі зору автора (між іншим, й автора терміна) від початку 90-х рр. ХХ ст. [18, с. 267–317, 491–523; 31, с. 37-60; 22, с. 7-10].
- ³ Тобто незалежна (принаймні, так їй здається!) ані від яких трансцендентальних, над- / позасвітових засад, взагалі – ані від кого, крім себе. В цьому сенсі вона, остаточно не знаючи себе, є *безпідставною* (= фіктивною), отже – мінливою, не вічною й безрелігійною, або світською.
- ⁴ На тлі безумовної Абсолютної Особи – християнського Бога.
- ⁵ Люк Феррі – відомий французький філософ, міністр освіти в уряді президента Шака Ширака.
- ⁶ **ЩАСТЯ** – *кінцевий збіг* знання і життя в його остаточної поясненності й розумній втіленості, або *повнота* самоусвідомленого життя (= блаженство мудрості). Нині, на тлі **УСПИХУ**, воно все частіше нагадує чи не **СОЦІАЛЬНЕ АУТСАЙДЕРСТВО**.
- ⁷ **МОДА** – *панівний* для тієї чи іншої культури тренд *resp.* усереднений **ФОРМАТ ЖИТТЯ**.
- ⁸ **КАР'ЄРА** – *успішне* кадрове забезпечення панівного формату життя.
- ⁹ **ЗІРКОВІСТЬ** – *найвищий* для певної культури рівень відтворення панівного формату життя.
- ¹⁰ **УСПИХ** – *результативний збіг* життєвих цілей із *панівним* для тієї чи іншої культури форматом життя, або інакше – це щастя, домірно відформатоване під панівний формат життя.
- ¹¹ **КОРУПЦІЯ** – ефективний інструмент авторизації *resp.* посилення і просування авторської позиції на демократичному (= конкурентному) ринку формально рівноправних управлінських ідей та рішень через *інтимізацію* комунікації в рамках характерного для світського простору ігрової безвідповідальності (див. кризу 2) мережевого інституту «колективного авторства».
- ¹² В ній людина, яка відгородилася від себе «формами спілкування і зворотами мовлення» й тим «перекривила себе як свободу», врешті «стає в *своєму корені нерозрізненною*» [38, с. 391].
- ¹³ Слівце «все» маркірує тут стандартні «правила гри».
- ¹⁴ З огляду на мовну практику європейців **КОНФЛІКТИ** зазвичай «відбуваються “з приводу” чи “стосовно чогось”, проте ніколи – “за щось”», тобто вони обернені до «принципів, причин», проте «не зорієнтовані на мету» [21, с. 72], тож завершуються **ДОГОВОРАМИ** (= **КОНВЕНЦІЯМИ**). **БОРОТЬБА** ж завжди має на увазі *мету*, точиться «*за щось*» і орієнтована на **ПЕРЕМОГУ**.
- ¹⁵ Термін «ліберальний» використано для позначення онтологій, що виключають трансцендентний вимір світу. Тут визнається лише інобуттєве

- Абсолюту поцейбіччя [29, с. 237; 32, с. 13], де Той, і про це вже йшлося, *звужується* до людської *idei* Абсолюту, що, вочевидь, унеможлиблює питання про смислове «походження» будь-яких «іно-» й «поцей-».
- ¹⁶ Пор. «слабкі» й «сильні» концепції знання в [39].
- ¹⁷ Таке «будь-якої» через принципову невизначеність людської особистості на тлі відмови від абсолютної міри особистісності означає для Світу Людини наступну «суперуніверсалізацію прав», коли на нижній його межі «буде втрачено відмінність між людиною й не-людиною» [36, с. 445], а на верхній – отримано непередбачувані трансгуманістичні *перетворення* людини для реалізації ідей: **а) БІОМОРФІЧНОЇ** свободи – пор. досягання вічної молодості, фізичного здоров'я й особистого безсмертя у трансгресивному трансгуманізмі; **б) ГЕНДЕРНОЇ** свободи – пор. добровільне усуння гендера в постгендеризмі; **в) ЕКОЛОГІЧНОЇ** свободи – пор. повне відтворення здоров'я й довкілля в техногайянізмі; **г) ГРОМАДЯНСЬКОЇ** свободи – пор. принцип самовласності в лібертаріанському трансгуманізмі; **д) ЕТИЧНОЇ** свободи – пор. штучні максимізація щастя й припинення страждань завдяки технологічному *paradise engineering*'у в аболіціонізмі [33, с. 25].
- ¹⁸ Адже незалежно від усіх цих «ким», «як» і «коли» $2 * 2 = 4$ всюди і завжди.
- ¹⁹ Власне, то є **РОЗУМНЕ САМОПОЧУВАННЯ** – як усвідомлення *resp.* віднаходження себе як себе у власних визначеннях-кордонах.
- ²⁰ У подальшому викладі враховано давню філософську традицію, стисло і цілком самостійно представлену в трактатах *О. Ф. Лосєва* «Філософія імені» та «Діалектика міфу». Див., наприклад у [10, с. 206-210; 12, с. 689-694 (II 13)]. Див. докладніше також в: [32, с. 28-36].
- ²¹ Пор.: науки про *смысл*, науки про *розуміння*, науки про *факт*, науки про *творчість*, науки про *вираз* — аж до суто інобуттєвих щодо чистого смислу сфер повсякденної життєвої творчості, політики, права, освіти, техніки *etc.* Див. хоча б у [12, с. 765-796].
- ²² Спочатку *духовно*, а потім, при переході до духу в інобуття – вже і власне *тілесно*.
- ²³ Адже особистість не може не вірити в те, що вона знає, бо інакше знання й узагалі не є *особистісно* актуальним знанням.
- ²⁴ Бо ж особистість – мірою усвідомлення власних прагнень і бажань – не може не сподіватися на те, що вона чинить розумно *resp.* правильно, тобто саме так, як вона *знає*. А інакше нема ніяких розумно-особистісно мотивованих вчинків.
- ²⁵ Адже 1) особистість як фактично втілена («втілеснена») духовна індивідуальність, 2) знаттєво визначаючись у *мудрості*, 3) розумно-практично стаючи в *поведінці* та 4) естетично-образно завершуючись у власних *чеснотах*, які 5) виразно виявляються в її *характері* (що й робить її *домірною* самій собі), не може не любити те, що вона вчинила розумно – результат власної справи, коли будь-яке «інше» постає принципово «своїм». Інакше нашо взагалі така доброчесність, яка ніяк не озивається до

особистості, яку сама особистість ніяк особистісно не відчуває й не переживає, тож якої для неї взагалі нема – саме як особистісно ствердженого факту?

²⁶ Див. недільне євангельське читання на четвертому тижні по Пасці.

²⁷ Пор. відповідний «список *Равена*»: вміння проявляти ініціативу; брати на себе відповідальність; переконувати колег й аргументувати власну позицію; проявляти вольові зусилля при досяганні довготермінових цілей; правильно ставитися до складностей, проблем, незнання; працювати у команді; шукати / використовувати інформацію; публічно презентувати результати своєї роботи *etc.* [15, с. 7].

Література

1. Агамбен Дж. *Номо sacer. Суверенная власть и голая жизнь* / Дж. Агамбен. – М.: Европа, 2011. – 256 с.
2. Агамбен Дж. *Номо sacer. Чрезвычайное положение* / Дж. Агамбен. – М.: Европа, 2011. – 148 с.
3. Бжезинский Зб. *Между двумя веками: роль Америки в эру технотроники* / Зб. Бжезинский. – М.: Прогресс, 1972. – 307, [1] с.
4. Бодрийяр Ж. *Система вещей* / Ж. Бодрийяр. – М.: Рудомино, 1995. – 174 с.
5. Вригт Г. Ф. фон. *Новый подход к логике предпочтения* / Г. Ф. фон Вригт / Логико-философские исследования: Избр. тр. – М.: Прогресс, 1986. – С. 411–448.
6. Декарт Р. *Рассуждение о методе, чтобы верно направлять свой разум и отыскивать истину в науках* / Рене Декарт // Сочинения в 2 т. – М.: Мысль, 1989. – Т. I. – С. 250-295.
7. Иоанн Златоустый. *Беседы на послание к римлянам. Беседа XIV* / Иоанн Златоустый // *Иже во святых отца нашего Иоанна Златоустого, архиепископа Константинопольского избранные творения: Репринтное издание.* М.: Издательский отдел Московского Патриархата, 1994. – С. 657–677.
8. Кондратьева Е. В. «Рассеянное знание» / Е. В. Кондратьева // *Национальная инновационная система.* – 2007. – Режим доступа: www.schumpeter.ru/article.php?id=6&book=concept. – Назва з екрана.
9. Лосев А. Ф. *Диалектика мифа* / А. Ф. Лосев. – М.: Мысль, 2001. – 558, [1] с. – (Филос. наследие).
10. Лосев А. Ф. *Диалектические основы математики* / А. Ф. Лосев // *Хаос и структура.* – М.: Мысль, 1997. – С. 5–608.
11. Лосев А. Ф. *Философия имени* / А. Ф. Лосев // *Бытие – Имя – Космос.* – М.: Мысль, 1993. – С. 613–801.
12. Маклюэн М. *Война и мир в глобальной деревне* / М. Маклюэн, Кв. Фиоре. – М.: АСТ, Астрель, 2012. – 219, [5] с.
13. Маркузе Г. *Одномерный человек* / Г. Маркузе. – М.: REFL–book, 1994. – 368 с.

14. Предисловие / Редколлегия // Метод проектов. – Мн.: РИВШ БГУ, 2003. – С. 5–13.
15. Приложение // Документ A/42/427 : Доклад Всемирной комиссии по вопросам окружающей среды и развития «Наше общее будущее». – С. 3–40. – 1987. – Режим доступа : www.un.org/ru/ga/pdf/brundtland.pdf. – Назва з екрана.
16. Пушкин А. С. Бесы / А. С. Пушкин // Стихотворения: 1827–1836; Псс в 10 томах. – Т. III. – Л.: Наука, 1977. – С. 167–168.
17. Сватко Ю. И. Имя как Текст и Текст как Имя: лингвистические и лингвофилософские основания анализа: дис. ... д-ра филол. наук: 10.02.01+10.02.19 / Ю. И. Сватко. – Краснодар, 1994. – 653 с.
18. Сватко Ю. І. Картина світу і освіта світу: коментар до програмного документа ЮНЕСКО «Велика програма І – Освіта» на 2012-2013 рр. / Ю. І. Сватко // Наукові записки НаУКМА : Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. – 2012. – Т. 136. – С. 3–13.
19. Сватко Ю. І. «Кінець прекрасної епохи», або Час зміни «картинки»? / Ю. І. Сватко // Наукові записки НаУКМА : Філософія та релігієзнавство. – 2013. – Т. 141. – С. 3–12.
20. Сватко Ю. І. Конфлікти в галузі державного управління: риторичний вимір / Ю. І. Сватко // Конфліктологічна експертиза: теорія і методика. – К.: [Т-во конфліктологів України], 2008. — Вип. 6. – С. 71-85.
21. Сватко Ю. І. ... Між іншим, і «цивілізація жесту» (кілька штрихів до розуміння латинського християнського Середньовіччя як окремого культурно-історичного типу) / Ю. І. Сватко // Передмова; Ж.–К. Шмітт. Сенс жесту на середньовічному Заході. – Х.: Око, 2002. – С. 5–117.
22. Сватко Ю. І. Міф про кредит, або Вправа з прикладної філософії / Ю. І. Сватко // Наукові записки НаУКМА: Філософія та релігієзнавство. – 2014. – Т. 154. – С. 34–45.
23. Сватко Ю. І. Наприкінці Світу Людини: духовність, цінності, компетенція, освіта / Ю. І. Сватко // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – К.: СхУНУ ім. В. Даля. – 2015. – Вип. 3 (66). – С. 174-197.
24. Сватко Ю. І. Народження риторики з духу філософії, або Деякі наслідки античного філософування «з людським обличчям» / Ю. І. Сватко // Магістеріум. Історико-філософські студії. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2014. – Вип. 55. – С. 3–15.
25. Сватко Ю. І. Інтоєпістемологія конфлікту як складова конфліктологічної експертизи: індикатори, мова, рішення (за лаштунками інформаційного маскараду) / Ю. І. Сватко // Наукові записки НаУКМА: Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. – 2015. – Т. 175. – С. 3–21.
26. Сватко Ю. І. Перспективи філософської освіти в Україні у світлі стратегічних завдань ЮНЕСКО в галузі філософії / Ю. І. Сватко / Філософська освіта в Україні: історія і сучасність: Колективна монографія. – К.: Аграр Медіа Груп, 2011. – С. 230–288.

27. Сватко Ю. І. Право на освіту в контексті глобальної кризи, «Цілей розвитку тисячоліття» і автономії університетів / Ю. І. Сватко // Наукові записки НаУКМА: Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. – 2009. – Т. 97. – С. 3-12.
28. Сватко Ю. І. Перспективи філософської освіти в Україні у світлі стратегічних завдань ЮНЕСКО в галузі філософії / Ю. І. Сватко / Філософська освіта в Україні: історія і сучасність: Колективна монографія. – К.: Аграр Медіа Груп, 2011. – С. 230–288.
29. Сватко Ю. І. Право на освіту в контексті глобальної кризи, «Цілей розвитку тисячоліття» і автономії університетів / Ю. І. Сватко // Наукові записки НаУКМА: Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. – 2009. – Т. 97. – С. 3-12.
30. Сватко Ю. И. «Текст – Мир Человека – Культура»: в пространстве современного эйдетизма. / Ю. И. Сватко // Философия языка: в границах и вне границ. – Х.: Око, 1994. – [Т. 2]. – С. 37–60. – (Международ. сер. монографий).
31. Сватко Ю. І. Типи інтелектуалів і культурно-історичні моделі інтелектуального життя (одна з можливих версій європейського досвіду осягання історії) / Ю. І. Сватко // Українські інтелектуали: погляд із сьогодення. – К.: Дельта, 2006. – С. 8–68.
32. Сватко Ю. І. Фрагментарій «Великої Гри» для XXI століття. Вступ / Ю. І. Сватко // Наукові записки НаУКМА : Філософія та релігієзнавство. – 2016. – Т. 180. – С. 22–29.
33. Фаулз Дж. Волхв / Дж. Фаулз. – М. : Махаон, 2001. – 704 с. – (Современная классика).
34. Ферри Л. Философ и политическое / Люк Ферри / [Текст]. — 2002. — Режим доступа : <http://magazines.russ.ru/nz/2002/22/fer.html>. — Название с экрана.
35. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек / Фр. Фукуяма. – М.: АСТ: АСТ МОСКВА : Полиграфиздат, 2010. – 588, [4] с. – (Психология).
36. Шмитт К. Теория партизана: Промежуточное замечание к понятию политического / К. Шмитт. – М.: Праксис, 2007. – 301 с.
37. Ясперс К. Духовная ситуация времени / К. Ясперс // Смысл и назначение истории. – М.: Политиздат, 1991. – С. 288–418. – (Мыслители XX в.).
38. BonJour L. The Myth of Knowledge / L. BonJour // Philosophical Perspectives : Epistemology. – 2010. – Vol. 24. – Issue 1. – P. 57–83.
39. Discussions on the EU's future / International Herald Tribune, 16 June 2005 [Electronic Resource]. – 2005. – Mode of access: <http://www.iht.com/articles/2005/06/15/news/voices.php>. – Title of the screen.
40. Draft Treaty amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community [Electronic Resource]. – 2009. – Mode of access: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsupload/cg00001.en07.pdf> – Title of the screen.

41. Ferry L. Apprendre à vivre: Traité de philosophie à l'usage des jeunes générations / Luc Ferry. – Paris : Plon, 2006. – 302 p.
42. In Search of Global Ethical Standards // InterAction Council. – Tokio, 1996. – Para. 13.
43. Ioannes Cassianus. Collationum XXIV collection in tres partes divisa. Collatio Quarta. Quae abbatiss Danielis. De concupiscentia carnis et spiritus. Caput XI. Quid in hoc loco caro ab Apostolo nominetur, et quid si concupiscentia carnis / Ioannes Cassianus // J.-P. Migne. Patrologiae Cursus Completus; Series Latinas. – Parisus : Venid Apud Editorem, 1874. – Tomus XLIX. – P. 597–597.
44. Mann S. Chaos Theory and Strategic Thought / S. Mann // Parameters: US Army War College Quaterly. – 1992 (Autumn). – Vol. XXII. – № 3. – Pp. 54–68.

ДУХОВНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ В ЭПОХУ «ПОСТ-»: ЕЕ ГРАНИЦЫ И ВРАГИ

Ю. И. Сватко

В статье представлена онтология современного либерального Мира Человека. Первая часть статьи посвящена его одиннадцати топосам как маркерам идеологии человекобожия; вторая вычленяет его одиннадцать глобальных кризисов как маркеры эпохи «пост-»; третья определяет смысловые границы духовной безопасности личности. В эпилоге зафиксированы международная повестка дня в сфере образования и базовые компетентности обновленного Мира Человека на фоне их безопасных для человеческой личности аналогов.

Ключевые слова: Мир Человека, топосы, ценности, интересы, кризисы, мировой порядок, глобализация; Абсолютная Личность, человеческая личность, Богочеловечество, человекобожие; либеральный, светский, религиозный; трансгуманизм, права человека, мир, демократия, мораль, наука, статистика, история, культура, коммуникация; идентичность, мигрант-аноним, персонажность, приватность, публичность, обыватель, креатин, рынок, конвенция, успех, счастье, мода, карьера, «звезда», коррупция; смысл, самосознание, знание, духовность, дух, душа, разум, вера, надежда, любовь, свобода; безопасность, грех, сыновство, сиротство; образование, компетентность.

SPIRITUAL SECURITY OF PERSONALITY IN THE AGE OF «POST-» ITS bounds AND FOES

Yu. I. Svatko

The article presents an ontology of the contemporary liberal Human World. The first part of the article is dedicated to the eleven topoi there of seen as markers of

the 'man-godlikeness'; the second one draws distinction between its eleven global crises seen as markers of the age of 'the post-'; and the third one provides a definition of meaningful boundaries for spiritual security of personality. In the epilogue, the international agenda for education is documented along with a set of basic competencies of the renovated Human World as taken against the backdrop of their equivalents that are safe for human personality.

Key words: *Human World, topoi, values, interests, crises, world order, globalization; Absolute Person, human personality, Godmankind, 'man-godlikeness'; liberal, secular, religious; transhumanism, human rights, peace, democracy, moral, science, statistics, history, culture, communication; identity, migrant-anonym, personageness, privacy, publicity, philistine, 'creatin', market, convention, success, happiness, fashion, career, 'star', corruption; meaning, consciousness, knowledge, spirituality, spirit, soul, mind, faith, hope, charity, freedom; security, sin, sonship, orphanacy; education, competence.*

Сватко Юрій Іванович – доктор філологічних наук, професор, голова Координаційної ради програми «UNITWIN / кафедри ЮНЕСКО» в Україні, завідувач кафедри ЮНЕСКО «Права людини, мир, демократія, толерантність і взаєморозуміння між народами» Національного університету «Києво-Могилянська академія», головний координатор Міжуніверситетської мережі кафедр ЮНЕСКО та їхніх партнерів «Культура миру через комунікацію», член Національної комісії України у справах ЮНЕСКО (м. Київ, Україна). E-mail: unsvat@gmail.com

Svatko Yuriy Ivanovych – Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of the Coordination Program «UNITWIN / UNESCO Chairs» in Ukraine, Chairholder of the UNESCO Chair «Human Rights, Peace, Democracy, Tolerance and International Understanding» at the National University of «Kyiv-Mohyla Academy», Principal Coordinator of the Inter-university Network of UNESCO Chairs and their Partners «Culture of Peace via Communication», Member of the National Commission of Ukraine for UNESCO (Kyiv, Ukraine). E-mail: unsvat@gmail.com